

Twee bruggen te ver
of
Kees van Gerrede getuigde.
1713

Nu onze historische vereniging ook een afdeling genea-
logie heeft, durf ik dit stukje geschiedenis met het boven-
staande opschrift te beginnen. De officiële naam van
vovader ⁴⁰Kees van Gerrede was:

Cornelis Gerritsz. Horden, geboren te
Noordeloos in 1632. De naam Kees Horden klinkt
ons in de 20ste eeuw nog steeds bekend in de oren, speciaal
te Leemond en Meerkerk.

De zaak, waarover d'n ouwe ⁴⁰Kees en een paar
van zijn dorpsgenoten moesten getuigen, behelsde de
verplichting van Ameide en Meerkerk om in
Noordeloos, nota bene, twee bruggen over de Noor-
deloos te maken en te onderhouden.

Dat schijnt enkele eeuwen zo geweest te zijn en
het roept bij ons belangstellenden in onze streek-
historie de vraag op: waarom en sinds wanneer
was dat zo???

In 1713 maakte men er in Ameide bewaren
tegen en werd er in de hoofdstad Vianen uitroe-
rig over geredetwist. De autoriteiten uit Noordeloos
legden daar de volgende verklaring op de tafel, die
we hier in de oorspronkelijke vorm aan de leden

2

van Brederode voorleggen:

„ Wij Jan Pieterse van der Glee ende Gerrit Schrijver,
schepenen (voethouders) van de heerlijkheid Noordeloos,
circonde (maken bekend) dat voor ons gecompareert (verschenen) zijn:
Gerrit Bastiaanse, geweesen gadermeester (ontvanger) sedert
het jaar 1668 tot 1709, oud een en tagtig jaaren;

Cornelis Gerritse Horde, oud een en tagtig
jaaren, veel maals waarsman (heemraad) en schepen geweest
in der tijd;

Gerrit Gerritse van den Dool, oud inde seventig jaaren,
oud schepen en waarsman;

Pleun Herbertse Rietveld, oud twee en seventig
jaaren, oud waarsman;

ende Pieter Hermense de Woeste, oud seven en sestig
jaaren, oud waarsman ende schepen van Noordeloos;

ende verclaaren voor de opregte waarheid haar compa.
ranten wel bekend te zijn, en als nog wel te weten,

dat de hooge houtse brug gelegen ten eijnde
Grootewaart over de Noordeloos op het begin
van Slingeland,

neffens de brug gelegen op het dorp bij het huijs van
den ouden Bons, (dat zal schout Antoni Bons
gewest zijn)

bij die van Amijde en Meerkerk altijd is gemaakt
en onderhouden geworden,

sonder dat die van Noordeloos daar in eenige lasten ofte

kosten hebben geleden ofte betaald; ende gedurende de bedieninge der respective Comp.^{ten} daar vóór ofte daar náá geene onkosten van het maaken en repareren van de voornoemde bruggen in den jaarlijksen omslag sijn gebragt geworden;

en verklaarde den voongemde

Pleun Herbertse Rietveld

verder, dat hij een jongen sijnde en eenige jaaren daar naa heeft gesien, dat

Bastiaan den Hartog, gewesen ge. meenlands timmerman van Amijde, de voornoemde hooge brug heeft gemaakt en ge. repareert;

ende dat den voorn. den Hartog in den voorn. ar. bijt des nagts in 't huys van sijn vader (d'ouwe Herbert Rietveld) heeft geloggeert;

't welk bij de verdere comparanten werd geconfirmeert (bevestigd), dat sij den voorn. den Hartog wel hebben gekent en dat hij en andere timmerluijden voor die van Amijde ende Meerkerk in het maaken en repareren van de voorn. bruggen hebben gecontinueert;

ende dat Seunis Rocusse aan de comparanten heeft bekent, dat hij en sijn vader en broers over ofte in de vijff en vijftig jaaren de voornoemde houtse brug hebben aan gekropt door ordere van die van Amijde ende Meerkerk en die hem daar voor hebben betaald.

Compareerde mede

Pieter Ariense van der Haven,

timmerman (te Noordeloos), en verklaarde op huijden door ordere
 van den Heer Drossaard Martinus van Barneveld de brug
 bij het huijs van den Bons heeft gevisiteert ende bevonden,
 dat de sloove op de wedersijdse muur zijn vergaan, waar
 door de overleggers sekerlijk beschadigt werden en dat den
 overlegger aan de west zijde al reede vergaan is; dat de
 onder en boven eijke ende grijne planken over de brug daar
 op niet en deugen; en dat hij aan de hooge brug heeft
 gesien ende bevonden, dat de schoeijinge aan de Grootte
 waardse zijde als mede de planken van de wedersijdse
 vleugels zijn vergaan en geen aarde kunnen houden;
 en dat de aarde in het water stort; dat de voornoemde
 planken kunnen werden gerepareert, maar dat den over-
 legger aan de Noordooste zijde van de brug vergaan is;
 ende planken over de brug niet deugen; dat derhalve de
 voornoemde brug ontbruikbaar ende niet sonder groot
 pericul met wagen en paarde bereden ofte enig
groot vee daar over gelijdt ofte gedreven kan werden.

Berijdt sijnde de comparanten des versogt werden,
 de het voorsnegde met Eede te bevestigen.

Aldus gepasseert en bij de comparanten ondertekent neffens Schepenen
 voornoemt in Noordeloos den 17 Meij 1713

In kennisse van mij secretaris

J. Brouwer.

Hier volgt het verslag van de vergadering met de
 heren raden van de graaf van der Lippe te Vianen:
 „Berigt van den Secretaris Brouwer gedaen aen de

ingelande van Noordeloos van het gepasseerde tusschen den heer drossaert Barneveldt en Waersluyde van Noordeloos op de Comparitie voor de heere rade van zijn excellentie tot Viane, contra de heeren van Amijde en Meerkerk den 19 meij 1713.

Denijle dat het de ingelande van Noordeloos bekend is, dat die van Amijde en Meerkerk, boven menschen geheugnisse alstijt hebben gemaect en onderhoude de hooge brugh gelegen over de Noordeloos bij Slingerlant en de brugh bij 't huys van den Bons op de buurt en daer in hebben geconsinuelert,

en daer van in eenigen tijt in gebreke sijn gebleven ende de voorn. bruggen soodanig hebben laten vervalle, dat die onbruyckbaer sijn, sulcx dat die sonder pericul van over se rijde niet gebruijkt konne worde, tot groote schaede en naedeel van de ingesetenen en andere, die genootsaekt sijn de voorn. bruggen te passeren;

dat den drossaert en waersluyde daerover veel maelen mondeling en door brieven die van Amijde en Meerkerk hebben versogt gehadt en gerecomandeert om de voornoemde bruggens te maeken en te repareeren;

waer op die van Amijde en Meerkerk schriftelick hebben geantwoort, dat sij de hooge brugh (bij Slingerland) niet wilde maeke, ten waere dat die van Noordeloos daer in voor de helft mogte lasten;

offe dat sij mosten bewijse dat sij niet gehonde waren sulcx te doen;

dat den drossaert ende waersluyde daervan kennisse hebben

gegeven aen de rade van sijn excellentie de heer grave van der Lippe, die de goetheyt hebben gehad den drossaert en waersluijde van Noordeloos neffens die van Amijde en Meerkerk vóór haer tegen den 19 deser maent te beschrijve en alwaer partijen tegen den andere sijn gehoort;

hebben die van Amijde en Meerkerk bij haer gesustineer, de gepersisteert, ende de voorn. hooge brugh niet willen maeke anders als sijn voor gegeven hadde, dat wij daerin mogte mede laste; ofte bewijzen, dat wij daerin niet gehoude waren;

waertegen aen onse sijde haer wierde geantwoort, dat sijn moste bewijzen, dat wij gehouden waren daerin te moete contributeeren en dat het voor ons genoeg was, dat wij bewesen met getuijgen, dat van alle voorlede tijde, en noch tot nu toe, de reparatien bij die van Amijde en Meerkerk waeren gedaen geweest;

hetwelk partije oock moste bekennen dat het waer was, maer dat haere voorsaete daer in waeren mislijt ende bedroge geweest, en dat sijn nu wijser waeren als haer voorsaten;

soo dat wij in de wedersijtsse redeneringe den andere niet hebben kunnen verstaen, waer op de voornoemde rade voorslaegen dede, om die questie en different aen onpartijdige te submitteere (onderwerpen) en te verblijve, om bij inschickinge die saeke af te doen; waertoe die van Amijde en Meerkerk genegen waeren; maer den heere drossaert en waersluijde (van Noordeloos) sijde daer op niet te kunnen antwoorde vóór ende aler

dat sij de ingelande en ingesetenen van Noordeloos daerover soude hebben gehoort;

soo werde bij dese die presente ingelande gevraagd off sij toestaen dat de questie bij verblijf aen onpartijdige personen te doen afgedaen behoort te worde, dan ofte wij bij ons gesustineerde soude blijve, dat de onderhoudinge bij de heeren van Amijde en Meerkerk gedaen moet werden; en geensins dat men daer over eenich verblijf ofte submissie aen uyt-spraeck van onpartijdige soude doen.

Waerop bij de respective gesworens en presente ingelande eenparich is geantwoort, dat het een saek was buyten tegenspreken, dat die van Amijde en Meerkerk de onderhoudinge van de voorn. bruggen mosten doen tot haeren costen en tot geen verblijf van uyt-spraek van onpartijdige soude consentere (goedkeuren); en dat men sulcks aen den heeren soude rescribere (schrijven).

J. Brower.

De Noordelorenaren hielden alro het been stijf en sprokken welgemoed van Kianen naar de heimat van het boerengeslacht van Hees van Gerrede, Piet van Harremes en Aai van Pieter terug.

Er werd die week nwaer vergaderd in "Koorloos" en men stelde ter staving van het bewijs ook nog de volgende zeer interessante getuigenis van een paar oude ingesetenen op:

„Den 24 Mey 1713 compareerde voor Schepenen van de Heerlykheid van Noordeloos onder

genoemde:

Govert de Stigter

Pieter Hermense de Woeste

en

Arien Pietersz. Horden,

inwoonders deser heerlijkheid, sijnde van hooge jaaren,

en verklaarde ten verzoeke van de Heer Martinus van Barneveld (men leze over hem in het boek, Wijfheren van Noordeloos geschreven in 1974 door Arie Pietersz. Horden; hoe bestaat het!), Drossaart,

dat haar Comparanten nog in geheugenis is, dat in den jaare 1672 in den oorlog tegen de France de hooge brugge gelegen over de Noordeloos bij Slingeland ende de brug op de buurt van Noordeloos door orders van de Heer Wurst (ze bedoellen hiernee Paulus Wirz, generaal bij de Staatse troepen en commandant van de stelling Gorinchem, die bij Sluis onder Ameide een fortificatie had laten maken, waarin toen waar gevochten is tegen de Franssen) sijn afgebroken en gedurende den oorlog afgebroken zijn gebleven; en dat de voorn. hooge houtse brugge en de brug op de buurt wederom zijn op gemaakt door ordere van de heeren van Amijde en van Meerkerk,

die daar in hebben gecontinueert in het repareren en het maken der selver Brugge;

gevende de Comparanten voor redenen van goede kennis, dat zij den eene naast en aan de voorn. houten brug (dat was dus Gooft de Stijter) en de andere twee getuigen dat zij daar bij en ontrent de voorn. brug woonen (dat waren dus Piet van Harremes en Bai van Piets) en de voorn. brug naa den oorlog hebben sien opmaaken;

berijft zijnde het voorsigde des nood met Eede te bevestigen.

Aldus gepasseert voor

Gijsbert Dionijse van Muylwijk en
Arien Bloos, schepenen

w.g. Gijsbert Nijssen

In kennisse van mijn secr.

Dit merck \dagger is gestelt
bij Arien Bloos

G. Brouwer.

Dere verklaring vergerde het resultaat van de in die week gehouden besprekingen met de inwoners van Noordeloos, zoals dat met spoed naar Kananen werd gebracht. Het luidde als volgt:

„ Welred. gestrenge Heeren

„ Wij hebben van dese weeck aen verscheijden ingelande van Noordeloos rapport gedaan ende verhaelt van 't gunt tussen ons ende tussen de heeren van Amijde en Meerkerk op de comparitie voor u wel Ed. gestrengen was voorgefallen over het maeke ende repareren van de hooge brugh over de Noordeloos bij Slingerlant gelegen (ze vergaten hier ook de brug in het dorp te vermelden), die de heeren van Meerkerk en Amijde sustineerde, dat wij neffens haer

de voorn. onderhoudinge en reparatie mogten lasten;
ende dat u Ed. welgestrenge nae verhoor van de partije hadde
voor geslaegen, dat die questie inderminne behoorde te werde
ingeschickt en geaccordeert;
ofte dat men het different aen de uytspreek van twee onpartij-
dige behoorde te verblijven en dat wy daer in niet hadde
kunnen consenteeren, voordat wy de ingesetenen daervan
kennisse hadde gegeven en hier antwoord daer op versogt;
en hebben daerop aen alle omvrage gedaen, die een-
parich en ider van haer in besonder hebben geant-
woort, dat het was een saek, die notoir en buijten
alle tegenspraak is,
dat wy niet gehouden waren eenige de minste lasten te
dragen in het maeken en repareeren van de brugh
in questie;
maer dat die van Amijde en Meerkerk en hare
voorsaten boven menschen gedenken die
brugh tot haren costen hebben gemaect en onder-
houde;
en daerin tot nu toe hebben gecontinueert;
dat selfs in 't jaer 1672, soo wanneer die brugh en andere
brugge wegens den oorlog waren afgebroken, die van Amijde
en Meerkerk nae den oorlogh die wederom hebben gemaect
en onderhouden, soo als blyckt uyt de Copije van vercla-
ringe daervan gepasseert;
en dat hetselve bij de heeren van Amijde en Meerkerk bekent
wert sulcx gedaen te hebben;
soo dat de ingelanden geen reden kennen sien waerom dat soo

een saek in twijfel genomen kan werden, om aen onpartijdige te verblyve; en dat sy subx aen de naekomelinge niet soude kunnen verantwoorden, byaldien sy by nytspraek ofte andersins wierde belast om in de voorsz. reparatie iets te moeten draegen; en oock gesuspecteert soude werde dat sy haer soude hebben laten mislyde en bedriegen, gelijk den heer Dylant secretaris van Amijde tot disrespect van syn voorsaten had gesijt

Wij willen derhalve vertrouwe dat de voorn. heeren van Amijde en Meerkerk sorgh sullen draegen met den eersten de voorsz. hoge brugh te mache en te repareren, dat die met wagen en paerden bequaem en sonder pericul gebruyckt en bereden kan werden,

op dat aen ons geen verdere redene van clagte en van protestation van costen, schade en intresse alrede geleden ende nogte lyde werden gegeven, om die te verhalen daer en soo en subx als wij terade sullen worden.

Glouden ons ten hoogsten verpligt, dat u wel Ed. gestrenge de moeyte op haer hebben belive te nemen, om ons neffens de heeren van Amijde en Meerkerk beschreven en segen den andere gehoort te hebben.

Wel. Ed. gestrenge heeren u wel Ed gestrenge bevelende inde genadige protecie godes, geschreeve in Noordeloos den 24 may 1713.

U wel Ed. gestrenge heeren onderdanichste dinaren den drost en waarshuyden van Noordeloos

ter ord. van deselve

J. Brouwer.

Uit het antwoord van de Vlaanſe heren aan Noordeloos blijkt, dat er in 1617 ook al onenigheid was over de bruggenkwestie, zodat de mogelijkheid bestaat, dat de stukken hierover van 1617 nog in het Vlaanſe archief te vinden zullen zijn.

„Memorie en Stukken voor de geswoorens en ingelanden van Noordeloos contra de schouten en geswoorens van Amijde en Meerkerk om de brug bij Slingeland op te maken.

Edele Eerentfeste,

„Wij hebben aanstonds naa het ontfangen van den brief van U. Ed. en de waarslyden van Noordeloos den 24^e der voorledene maand Maj aan ons geschreven den inhoud vandien aan de Drossaard van Amijde en schout van Meerkerk gecommuniceert.

De regenten van Amijde en Meerkerk schijnen niet te willen bewilligen in hetgeene die van Noordeloos pretendeeren.

Een proces over de reparatie in questie soude te groote kosten causeeren ende verwijderinge tusschen nabuuren, die eenen selven Heer hebben, vermeerderen.

Ons is gebleken hoe in den Jaare 1617 de decisie van questien van de regenten van Amijde en Meerkerk met die van Noordeloos belangende het waterschap ge-
naamd de Noordeloos is gesteld bij accoord aan den Heere van Brederode als heer van partijen ten weder sijden, aan sijne raaden of aan de geene die sijne Genade tot sulks soude committeeren.

Waarom wij oordeelen behoorlijk en voor wedersijdse partijen nuttig te zijn, dat het tegenwoordige different ook op soodanige wijze buyten proces werde gedediceert.

Dit ons sentiment versoecken wij dat U. Ed. gelieve aan de verdere regenten van Noordeloos bekend te maken en de sasse bij hen lieden tot dat goed eynde te dirigeren.

Waartoe ons verlaatende beveelen wij U. Ed. aan de bescherminge

Gods,

geschreven op den huijse Batestijn bij Vianen den 2 Junij 1713

U. Ed. Dienstwillige vrienden de raaden van regeeringe tot Vianen.

t. o. v. deselve

E. Gordon

Het verdere verloop van de bruggenkwestie staat als volgt in een bewaard gebleven register van Noordeloos opgetekend, waarin we leren dat Amide en Meerkerk eieren voor hun geld koren:

- „ Is met kennisse van de Heer drossaert opgesteld een
- „ casis positie en schriftelijk advisen bij vier advocaten
- „ ondertijkent en verstaen dat die van Amijde en
- „ Meerkerck gehouden waeren de voorn. brug in questie
- „ te maecten en dat die van Noordeloos daer in niet en
- „ zijn gehouden --- (21 Juny 1713)

„ Den 22 dito heeft den heer dross. Barneveldt het voors. advis neffens den secretaris Brouwer tot Viane aen den Heer Gordon overhandicht met eenige bylaegen en sijn ed.

voor gehouden dat die van Noordeloos daar bij persisteerden met versock dat de brugge met de eersten gemaect soude werden.

„ Den 4 julij 1713 heeft den heer Gordon aen den heer dros.
 „ saert van Bamerelt de volgende missive geschreven, luy.
 „ dende als volgt:

„ Mijnheer

„ Het hiernevens teruggaende advis van rechtsgeleerden is door
 „ mij aen de regenten van Amijde en Meerkerck gecommuniceert en met dat gevolg dat haer Ed. mijn gisteren hebben.
 „ versocht U Ed. te schrijven, dat sij de brugge in questie
 „ weder buyte costen van Noordeloos sullen
 „ repareren onder protestatie.

„ Ick blijve u ed. gehoorsame dinaer

w.g. E. Gordon

Kianen den 4 julij 1713

De laatste aantekening erover luidt:

„ En sijn de voors. brugge wederom opgemaect
 „ bij die van Amijde en Meerkerck onder de
 „ voors. protestatie.

„ In kennisse van mijn seer.

Brouwer.

Tot slot een vraag aan alle leden van onze historische vereniging „Het Land van Brederode“:

„ Wanneer eindigde die verplichting van Amijde en Meerkerck om in Noordeloos die twee bruggen te onderhouden ???” Als lijnrechte afstammeling

van Kees van Gerrede ben ik daar reer nieuwsgierig naar. Die afstamming loopt als volgt:

- Cornelis Gerritsz. Horden, geboren te Noordeloos in 1632.
 zijn roon was: Leendert Cornelisz. Horden, geb. te Noordeloos ± 1660.
 zijn roon was: Arie Leendertsz. Horden, geb. te Noordeloos in 1696.
 zijn roon was: Leendert Ariesz. Horden, geb. te Noordeloos in 1754.
 zijn roon was: Coenraad Horden, geb. te Noordeloos in 1795.
 zijn roon was: Pieter Horden, geb. te Lexmond in 1860.
 zijn roon was: Johannes Horden, geb. te Lexmond in 1886.
 zijn roon is: Pieter Horden, geb. te Lexmond in 1909.

P. Horden jr.